

Suunnitelma kasvatus- ja kurinpitomenettelyjen käyttämisestä

Perusopetuslain 35 § mukaan oppilaalla on velvollisuus osallistua opetukseen, hoitaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Jos oppilas laiminlyö perusopetuslain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai rikkoo koulun järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia. Oppilaiden perusoikeuksiin voidaan puuttua vain lain nojalla.

Siuntion kunnan peruskouluilla on käytössään kasvatustieteiden ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva erillinen suunnitelma, joka on oppilashuoltosuunnitelman liitteenä.

Sen tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnitelma tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Kasvatustieteiden ja kurinpidollisten toimien yhteydessä tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa ja eri vaiheet kirjataan Wilma-järjestelmään edellä mainittujen periaatteiden toteutumiseksi.

Kasvatustieteiden ja kurinpidollisissa toimissa on huomioitava neuvontavelvollisuus.

Kurinpitotoimenpiteet alkavat aina oppilaan kuulemisella. Tavoitteet oppilaan kannalta:

- vastuu itsestä ja muista kasvaa,
- ei-toivottu käyttäytyminen vähenee,
- ymmärtää ja kunnioittaa koulun sääntöjä,
- ymmärtää tekojensa seuraamukset sekä
- etsii oikeaa toimintamallia.

Oppilaalle tulee välittyä tunne, että hänestä huolehditaan, häntä kuunnellaan ja hänet otetaan vakavasti.

Kaikissa kasvatus- ja kurinpitomenettelyissä on huoltajille ilmoitettava asiasta. Kirjallisessa varoituksessa ja määräaikaisessa erottamisessa on huoltajille varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen rangaistuksen määräämistä.

Koulut käyttävät kasvatus- ja kurinpitomenettelyissä julkista valtaa. Huoltajan lupaa kurinpitotoimiin ei tarvita eikä oppilaan huoltajalla ole oikeutta vaatia olla läsnä. Huoltajat eivät voi mitätöidä koulussa annettua rangaistusta.

Kasvatustieteiden ja kurinpidollisissa keinoissa ja niiden toteuttamisessa toimitaan ratkaisukeskeisesti ja noudattaen seuraavia oikeusturvaperiaatteita:

Objektiviteettiperiaate

Ojentamisen ja kurinpidon tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksytyihin ja objektiivisiin syihin. Asiantarkastus on puolueetonta ja objektiivisesti perusteltua.

Yhdenvertaisuusperiaate

Samanlaisista teoista tulee määrätä samanlaisia ojentamiskeinoja ja kurinpitorangeistuksia riippumatta siitä kuka on teon tekijä. Perustuslain 6 §:ssä on säädetty yhdenvertaisuudesta. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Oppilaita on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Tarkoitussidonnaisuuden periaate

Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja toteuttava voi käyttää toimivaltaansa kasvatuskeskusteluissa ja kurinpitokeinoissa ainoastaan lain perusteella tai muulla tavalla erikseen määritellyssä tarkoituksessa, jonka käyttämiseen toimivaltaa on hänelle annettu.

Suhteellisuusperiaate

Kasvatuskeskustelut ja kurinpitokeinot ovat ankaruudeltaan oikeassa suhteessa rangaistavaan tekoon tai laiminlyönnin moitittavuuteen. Rikkomuksesta ei saa käyttää ankarampaa rangaistusta kuin se on tarpeen.

Luottamuksensuojaperiaate

Yksilön suoja julkista valtaa vastaan. Yksilö voi luottaa toiminnan oikeellisuuteen, virheettömyyteen sekä pysyvyyteen kasvatuskeskusteluissa ja kurinpitokeinoissa.

Kurinpitokeinot ja muut seuraamukset

Kasvatuskeskustelu

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväan kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se tilanne huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

Wilmaan on valmisteltu lomake kasvatuskeskusteluiden kirjaamiseksi. Lomakkeeseen kirjataan oppilaan nimi

- kasvatuskeskustelun syy

- kasvatustieteiden määrännyt viranhaltija
- kasvatustieteiden järjestämisaika ja -paikka
- kasvatustieteluun osallistujat
- keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi
- huoltajalle ilmoittaminen

Kasvatustieteiden käydään ratkaisukeskeisyyden periaatteita noudattaen. Keskustelusta ilmoitetaan huoltajille koulupäivän aikana Wilman kautta tai soittamalla. Puhelinsoitto kirjataan Wilmaan.

Siivousvelvoite

Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatustieteellisistä syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan.

Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä muista lainmukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä.

Mikäli oppilaan teko ei ole siinä määrin vakava, että siitä ei tarvitse antaa kirjallista varoitusta, oppilaalle ei saa määrätä siivous- ja / tai korvausvelvoitteen lisäksi kurinpidollista rangaistusta.

Oppilaan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia. Vahingosta ilmoitetaan aina huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Oppilaan määrääminen poistumaan

Oppilaan opettaja voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan. Rehtori tai opettaja voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Oppilaan määräämisestä poistumaan on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Oppilaan määrääminen poistumaan tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on poistettu oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa poistumaan määräämisen jälkeen. Rehtori tai opettaja päättää, miten valvonta järjestetään.

Toimenpiteeseen saadaan ryhtyä vain, mikäli oppilas häiritsee opetusta.
Oppilas voidaan määrätä poistumaan opetustilasta myös ajallisesti lyhyemmäksi ajaksi.

Oppilaan tulee olla valvotussa tilassa eli valvonnan alainen.

Asioista päättää oppilaan opettaja.

Asia tulee kirjata Wilmaan koulupäivän aikana.

Asiasta tulee ilmoittaa huoltajalle joko Wilman kautta tai tarvittaessa soittamalla huoltajalle saman koulupäivän aikana. Puhelinsoitto kirjataan Wilmaan.

Oppilaan opetukseen osallistumisen epäminen

Rehtori voi evätä oppilaan osallistumisen opetukseen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Opetuksen epämisestä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Opetuksen epäminen tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetukseen osallistumisen epäamisen jälkeen.

Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi .

Asiasta päättää koulun rehtori.

Asia kirjataan Wilmassa olevalle erilliselle lomakkeelle.

Asiasta tulee ilmoittaa koulupäivän aikana huoltajalle Wilman kautta tai soittamalla. Yhteydenotto kirjataan Wilmaan.

Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa. Huoltajien kanssa sovittaessa voi oppilas mennä itse kotiin.

Mikäli vanhempia ei tavoiteta ja oppilas on vaarallinen itselleen tai muille otetaan yhteyttä hätäkeskuksen numeroon 112.

Sosiaalitoimen nimeämälle kouluysteistyöstä vastaavalle sosiaalityöntekijälle ilmoitetaan oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisestä loppupäivän ajaksi. Rehtori tai hänen määräämänsä viranhaltija ilmoittaa asiasta koulun kuraattorille, joka vastaa yksilöllisen oppilashuoltosuunnitelman laadinnasta tarvittavien oppilashuollon palveluiden järjestämiseksi.

Oppilaan määrääminen tekemään kotitehtäviään

Oppilaan opettaja voi määrätä kotitehtävänsä laiminlyöneen oppilaan työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Oppilaan määräämisestä tekemään kotitehtäviään on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Oppilaan määrääminen tekemään kotitehtäviään tulee kirjata.

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Tarkoituksena on saattaa oppilas suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti. Toimenpidettä ei saa käyttää rankaisukeinona.

Asiasta päättää oppilaan opettaja.

Wilmassa on lomake kirjaamista varten. Asiasta tulee ilmoittaa huoltajalle koulupäivän aikana Wilman kautta tai soittamalla huoltajalle. Yhteydenotto kirjataan Wilmaan.

Jälki-istunto

Oppilaan opettaja voi määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi oppilaan, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös

velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Jälki-istunto voi koostua myös eri toimien yhdistelmästä. Jälki-istuntoa ei voida suorittaa työraugaistuksena.

Oppilas voidaan määrätä osallistumaan sellaisiin tehtäviin, jotka tukevat hänen jälki-istuntonsa aiheuttaneen toiminnan toistumisen tai jatkumisen estämiseksi tarkoitettuja kasvatuksellisia tavoitteita. Tällainen toiminta voi olla esimerkiksi avustamista yhteisen toiminnan järjestämisessä.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

Opetusta häiritsevä, koulun järjestystä (järjestyssääntöjä) rikkova tai vilpillisesti menettelevä eli epäasiallisesti käyttäytyvä oppilas voidaan määrätä enintään kahden tunnin jälki-istuntoon.

Jälki-istunto on tarkoituksenmukaista järjestää samana päivänä kun se määrätään. Tarvittaessa jälki-istunto voidaan suorittaa toisena ajankohtana. Koulu kuvaa jälki-istunnon käytännön järjestämisestä ja valvonnoista lukuvuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

Toimenpiteeseen syynä oleva teko tai laiminlyönti on yksilöitävä.

Oppilasta on kuultava sekä hankittava muu tarpeellinen selvitys ennen rangaistuksesta päättämistä.

Asiasta päättää jälki-istuntoon johtaneen tilanteen havainnut opettaja.

Asia tulee kirjata Wilmaan.

Asiasta tulee ilmoittaa huoltajalle Wilman kautta tai soittamalla huoltajalle. Yhteydenotto kirjataan Wilmaan.

Kirjallinen varoitus

Oppilaalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Kirjallisen varoituksen antamisesta päättää opetuksen järjestäjän monijäseninen toimielin tai opetuksen järjestäjän niin päättäessä koulun rehtori.

Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kirjallisen varoituksen antamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kirjallinen varoitus, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

Oppilaalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, jos oppilaan toiminta on siinä määrin vakavaa ja tai koulun muuta toimintaan häiritsevää, että lievempien kurinpitotoimenpiteiden sijaan on syytä antaa kirjallinen varoitus.

- jos oppilas häiritsee opetusta,
- rikkoo koulun järjestystä,
- menettelee vilpillisesti eli käyttäytyy epäasiallisesti ja rikkomus on vakava tai
- jos oppilas jatkaa em. epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon saatuaan.
- jos oppilas on käyttäytynyt väkivaltaisesti toista oppilasta tai koulussa työskentelevää aikuista kohtaan (jos väkivaltainen käyttäytyminen toistuu, oppilas voidaan erottaa määräajaksi) tai

Jos väkivaltainen käyttäytyminen on vakavaa, voidaan oppilas jo ensimmäisellä kerralla erottaa koulusta määräajaksi.

Toimenpiteeseen oleva teko tai laiminlyönti on yksilöitävä.

Oppilasta on kuultava sekä hankittava muu tarpeellinen selvitys ennen rangaistuksen antamista.

Oppilaan huoltajille on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi.

Rehtori tekee kirjallisen päätöksen sisältäen muutoksenhakuohjeen ja toimittaa otteen tiedoksi myös sivistystoimen johtajalle sekä tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen Lsl 25 §.

Huoltajat voivat hakea päätökseen muutosta valittamalla 14 päivän kuluessa hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeudesta ei ole jatkovalitusmahdollisuutta.

Oppilaalle on järjestettävä tarvittava oppilashuolto. Rehtori ottaa yhteyttä koulukuraattoriin, jonka johdolla oppilashuollon palveluista vastaavat työntekijät laativat suunnitelman oppilashuollon palvelujen järjestämisestä oppilaalle sekä nimeävät vastuuhenkilön. Suunnitelma

tehdään yhdessä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa sekä tarvittaessa koulun edustajan kanssa.

Päihdetilanteissa annettavan kirjallisen varoituksen yhteydessä rehtori kutsuu tarvittavat oppilashuollon työntekijät, oppilaan ja huoltajat neuvotteluun.

Määräaikainen erottaminen

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Määräaikaisesta erottamisesta päättää opetuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee olla edustettuna käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa opetustoimesta vastaavassa toimielimessä, jollei sosiaalihuollosta vastaava toimielin arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta.

Ennen oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen määräaikaista erottamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Määräaikaisesta erottamisesta tulee antaa päätös.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Määräaikaista erottamista koskevaa päätöstä ei voida pääsääntöisesti panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Päätös saa lainvoiman, kun päätökseen ei voi enää hakea muutosta. Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen. Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on erotettu määräaikaisesti, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

Jos oppilas häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä tai menettelee vilpillisesti eli käyttäytyy epäasiallisesti ja rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa em. epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa koulusta määräajaksi.

Jos oppilas käyttäytyy väkivaltaisen käyttäytymisen johdosta annetun kirjallisen varoituksen jälkeen edelleen väkivaltaisesti, hänet erotetaan koulusta määrääjäksi.

Oppilas voidaan erottaa koulusta määrääjäksi väkivaltaisen käyttäytymisen johdosta jo ensimmäisellä kerralla, jos oppilas on vakavasti vaarantanut toisen oppilaan tai koulussa työskentelevän aikuisen turvallisuuden.

Toimenpiteeseen syynä oleva teko tai laiminlyönti on yksilöitävä.

Erottaminen on mahdollista enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Erottamisesta päättää sivistyslautakunta. Rehtori valmistelee asiasta esityksen sivistystoimen johtajalle, joka valmistelee sen pohjalta sivistyslautakunnalle varsinaisen esityksen määräaikaisesta erottamisesta.

Ennen erottamistoimenpiteisiin ryhtymistä oppilasta on kuultava sekä hankittava muu tarpeellinen selitys.

Oppilaan huoltajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi.

Rehtori ilmoittaa kuraattorille huoltajan kuulemisesta ja asian vireilläolosta.

Kuraattori kutsuu koolle tilaisuuden, johon hän kutsuu oppilaan, huoltajat sekä tarvittavat oppilashuollon työntekijät, lastensuojelun edustajat ja mahdollisten hoitavien tahojen (psykiatria) tai muiden viranomaisten edustajat. Koulun edustajat osallistuvat kokoukseen niin harkittaessa. Tässä tilaisuudessa sovitaan tarvittavat psykososiaaliset hoito- ja tukitoimet ja vastuuhenkilöt. Kuraattori varmistaa, että ulkopuolisten kutsumiseen on huoltajien lupa. Ulkopuolisilla henkilöillä tarkoitetaan tässä lastensuojelun sekä mahdollisen hoitavan tahon tai muiden viranomaistahojenedustajia. Koulun edustajalla sekä oppilashuollon palveluiden työntekijöillä on oikeus osallistua palaveriin.

Rehtori tekee lastensuojeluilmoituksen Lsl 25 §.

Sivistystoimisto toimittaa sivistyslautakunnan esityslistan oppilaan erottamista koskevan asian osalta perusturvaan sosiaalipalveluiden päällikölle tai hänen sijaiselleen, jotta lastensuojelulain 24 § voidaan toteuttaa.

Huoltaja voi hakea päätökseen muutosta valittamalla 14 päivän kuluessa hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeudesta ei ole jatkovalitusmahdollisuutta.

Sivistyslautakunnan tekemää erottamispäätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin asiasta on lainvoimainen päätös lukuun ottamatta tilannetta, jolloin oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan / toisten oppilaiden tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön / henkilöiden turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu.

Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta lautakunta päättää samalla kun se päättää määräaikaisesta erottamisesta.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilas ei erottamisen aikana jää jälkeen opetuksesta.

Määräaikaisesti erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Tämän suunnitelman laadinnasta vastaa koulun rehtori.

Oppilaalle on järjestettävä tarvittava oppilashuolto. Sivistyslautakunnan tekemästä erottamispäätöksestä toimitetaan ote viipymättä oppilashuoltopalveluista vastaavalle taholle. Määräaikaisesti erotetulle oppilaalle tulee laatia erottamisen ajanjakson osalta suunnitelma, josta selviävät oppilashuollon tai muiden tarvittavien erityispalveluiden saatavuus. Suunnitelman laadinnasta vastaa kuraattori.

Turvaamistoimenpiteet

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen tilasta

Rehtorilla ja opettajalla yhdessä ja erikseen on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata opettajan tai rehtorin poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epämisestä.

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on yhdessä ja erikseen oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Liiallisesta voimankäytöstä voi seurata rikoslain mukainen seuraamus.

Jos oppilas ei useammasta kehotuksesta huolimatta noudata opettajan toimivaltansa puitteissa antamaa poistumiskehotusta (jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokasta poistaminen tai opetukseen osallistumisen epäminen loppupäivän ajaksi), on opettajalla ja rehtorilla oikeus poistaa oppilas luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta tai muusta koulun tilaisuudesta. Oppilasta kohtaan käytettyjen voimakeinojen tulee aina olla oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden eli tavoite on pyrittävä saavuttamaan lievintä mahdollista voimaa käyttäen.

Voimakeinojen tulee aina selkeästi kohdistua järjestyksen ylläpitämistavoitteeseen. Niitä ei saa käyttää oppilaan rankaisemiseksi.

Voimakeinoja ei tule käyttää esimerkiksi oppilaan koulusta karkaamisen estämiseksi. Jos oppilas karkaa koulusta, ilmoitetaan asiasta huoltajalle ja hätäkeskukseen 112, jos oppilas on vaarallinen itselleen tai muille.

Opettajan käyttämien voimakeinojen tulee mahdollisuuksien mukaan olla luonteeltaan passiivisia esim. oppilaan kiinni pitämistä tiukassa otteessa siksi, kunnes hän rauhoittuu.

- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee aina antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle liitteenä olevalla lomakkeella tai vapaamuotoisesti. Selvitys lähetetään sivistystoimistoon. Asia kirjataan, jonka jälkeen sivistystoimenjohtaja käsittelee ilmoituksen.
- Rehtori vastaa voimakeinojen käyttöön mahdollisesti joutuvan henkilöstön kouluttamisesta hallitun fyysisen rauhoittamisen menetelmien käyttöön.

Wilmaan on tallennettu lomake, jolla koulu ilmoittaa opettajan tai rehtorin voimakeinojen käytöstä opetuksen järjestäjälle.

Esineiden tai aineiden haltuunotto

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Kiellettyjä ja vaarallisia esineitä ja aineita ovat muun muassa alkoholi, tupakkalain tarkoittama tupakka ja muut tupakkatuotteet, kuten sähkötupakka ja nuuska, huumausainelain tarkoittamat huumausaineet, veitset, ampuma-aseet, voimakkaat laserosoittimet sekä vastaavat esineet ja aineet.

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista. Jos haltuun otettava esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Esineen tai aineen haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslaisissa. Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

on voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän työsuunnitelman opetukseen tai toimintaan koulussa tai koulun ulkopuolella.

Esineiden ja aineiden haltuunotto on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuunottamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata ja toimenpiteestä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

Esineet ja aineet, joita ei saa tuoda kouluun

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tällaisia esineitä ovat esimerkiksi järjestyslain mukaiset vaaralliset esineet, kuten esimerkiksi nyrkkiraudat, stiletit, heittotähdet sekä muuksi esineeksi naamioidut teräaseet, sähkölamauttimet ja –patukat, jousipatukat, tarkkuussingot ja –lingot sekä teleskooppipamput. Lisäksi kiellettyjä esineitä ja aineita järjestyslain nojalla ovat toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet tai aineet, mikäli niiden tuomiseen kouluun ei ole esittää hyväksyttävää työtehtävään liittyvää tai muutoin hyväksyttävää syytä. Näitä ovat teräaseet, rikotut lasiesineet ja muut näihin rinnastettavat viiltämiseen ja pistämiseen soveltuvat esineet, patukat, ketjut, vajjerit, kaapelit, pesäpallomailat ja muut näihin rinnastettavat heittämiseen soveltuvat esineet, syövyttävät sekä toisen vakavaan vahingoittamiseen taikka lamauttamiseen soveltuvat aineet, ilma-aseet, jousitoimiset aseet, harppuunat, ritsat, puhallusputket ja muut näihin rinnastettavat ampumiseen soveltuvat esineet ja terveydelle vaaralliset laserosoittimet. Myös ampuma-asetta tai räjähtävää esinettä erehdyttävästi muistuttavien esineiden kouluun tuominen on kielletty.

Jos oppilaalla kuitenkin on perusteltu syy tuoda esimerkiksi pesäpallomaila kouluun harrastuksen tms. johdosta ja ei ole epäilystä siitä, että hän käyttäisi välinettä toisten vahingoittamiseen, se on sallittua. Maila tai muu vastaava esine säilytetään koulupäivän ajan henkilöstölle osoitetussa tilassa. Alaikäisten osalta kiellettyjä esineitä ja aineita ovat lisäksi mm. alkoholilain sekä tupakkalain mukaiset tuotteet. Asiasta on aina sovittava etukäteen koulun kanssa.

Tavaroiden tarkastaminen

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Oppilaan tavaroilla tarkoitetaan esimerkiksi laukkaa, penaaalia ja erilaisia koteloita ja säilytystiloilla esimerkiksi kaappia ja pulpettia. Päällisin puolin tapahtuvalla tarkastamisella tarkoitetaan henkilön yllä olevien vaatteiden ulkopuolista käsin koettelemista. Tarkastusoikeus ei ulotu oppilaan vaatteiden ja ihon väliin kätkeytyneiden esineiden tai aineiden etsimiseen. Hallussapidon ilmeisyydellä tarkoitetaan vaatimusta siitä, että epäilyn perusteella on konkreettinen tosiseikka, joka voi olla esimerkiksi opettajan tai rehtorin oma näköhavainto tai oppilaan tai toisen viranomaisen ilmoitus.

Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita on voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän työsuunnitelman opetukseen tai toimintaan koulussa tai koulun ulkopuolella.

Tavaroiden tarkastaminen on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteellä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Oppilaan tarkastaminen tulee kirjata ja toimenpiteestä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

Päällisin puolin tapahtuvalla tarkastamisella tarkoitetaan henkilön yllä olevien vaatteiden ulkopuolista käsin koettelemista. Tarkastusoikeus ei ulotu oppilaan vaatteiden ja ihon väliin kätkeytyneiden esineiden etsimiseen. Lisäksi on huomioitava, että hienotunteisuussyistä vaatteiden ulkopuolista koettelua ei saa suorittaa erogeenisiksi luokiteltavien alueiden kohdalta. Tarkastaminen on suoritettava siten, että muut oppilaat eivät ole läsnä tarkastamisen yhteydessä, mikäli tämä on mahdollista tilanteen luonne huomioiden.

Mahdollisuuksien mukaan rehtori tai hänen ollessa estynyt apulaisrehtori / vararehtori pyydetään tilanteeseen toiseksi henkilöksi.

Säännöksen tarkoittaman ilmeisyyden olemassaoloa voidaan opettajan tai rehtorin oman näköhavainnon lisäksi arvioida mm. oppilaan käyttäytymisen, esimerkiksi havaitun humalatilán, perusteella tai muuten saatujen luotettavien tietojen perusteella. Tieto voi perustua esimerkiksi koulun henkilökunnan tai toisen oppilaan luotettavana pidettävään näköhavaintoon tai oppilaan omaisen tai toisen viranomaisen, ilmoitukseen.

Mikäli tarkastuksesta huolimatta jää epäily joko oppilaan oman tai muun kouluuyhteisön turvallisuudesta, paikalle kutsutaan poliisi.

Voimatoimien käyttö esineiden haltuunotossa

Oikeus käyttää voimakeinoja haltuunotossa koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Näitä ovat muun muassa erilaiset aseet ja päihteet, joiden hallussapito on jo muussa lainsäädännössä joko julkisella paikalla tai oppilaalta hänen alaikäisyytensä johdosta kielletty. On kuitenkin huomioitava, että päihteiden haltuunotossa ei ole oikeutta käyttää voimakeinoja, mikäli päihteiden hallussapito ei aiheuta oppilaalle tai muille koulussa työskenteleville välitöntä vaaraa (esim. tupakka).

Kuvatut toimintavaltuudet eivät aseta opettajille ja rehtoreille toimintavelvoitetta, vaan mahdollisuuden toimia, mikäli se arvioidaan välttämättömän tärkeäksi sekä riittävän turvalliseksi. Pääsääntöinen menettely uhkaavissa tilanteissa on kutsua poliisi paikalle.

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

Rehtori tai hänen ollessa estynyt apulaisrehtori / vararehtori vastaa siitä, että poliisille ilmoitetaan välittömästi niistä esineistä ja aineista, joiden hallussapito on kielletty oppilaalta tai tämän huoltajalta tai muulta edustajalta.

Koulut kirjaavat oppilaan tarkastamisen, esineiden ja aineiden haltuun ottamisen sekä mahdollisen voimakeinojen käytön Wilmaan. Lisäksi voimakeinojen käytöstä tehdään ilmoitus opetuksen järjestäjälle liitteenä olevalla lomakkeella.

Oppilaan tavaroiden tarkastamisen osalta kirjaaminen sisältää seuraavat asiat (haltuunoton osalta kirjattavat asiat käyvät ilmi seuraavasta kappaleesta):

OPPILAAN TAVAROIDEN TARKASTAMINEN

aika ja paikka	. .20 kello - paikka
tarkastamista edeltäneen tilanteen kuvaus	
tarkastamista edeltävän tilanteen nähneet henkilöt	
tarkastamisen syy	☐ epäilty esine tai aine oppilaalle itselleen vaarallinen ☐ epäilty esine tai aine muille vaarallinen
epäilyn peruste	☐ koulun henkilökuntaan kuuluvan tai oppilaan kertoma näköhavainto ☐ oppilaan käyttäytyminen (esim. humalatila, uhkailu, vihjailu jne.) ☐ oppilaan omaisen tai viranomaisen tai muun henkilön ilmoitus
tarkastetut tavarat	☐ vaatteet päällisin puolin ☐ laukku ☐ pulpetti tai säilytyskaappi ☐ muu, mikä
tarkastuksen suorittajat ja tarkastuksen paikka	
ilmoitus huoltajalle	. .20 kello - ☐ puhelimitse ☐ Wilma-viestillä ☐ muuten, miten
opettajan tai rehtorin allekirjoitus ja nimenselvennys	

Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

Sinä aikana, jolloin oppilasta vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuin on vapauttanut oppilaan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut oppilaan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitovirangaistusta. Oppilas voidaan kuitenkin erottaa määräajaksi, jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

Kurinpidollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraaminen

Opetuksen järjestäjän tulee seurata kasvatustieteellisen tutkimuksen, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimenpiteiden käyttöä ja niiden kehittymistä. Opetuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatustieteellisen tutkimuksen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista, jotta suunnitelman toteutumista ja toiminnan yhdenmukaisuutta voidaan seurata ja kehittää sekä paikallisesti että valtakunnallisesti.

Tarkemmat määräykset suunnitelman laatimisesta sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Koulukohtaiset tiedot tulee määräjain käsitellä mm. koulun oppilashuoltoryhmässä.

Sovellettava lainsäädäntö

- Perusopetuslaki 29, 35, 35 a, 36, 36 a, 36 b, 36 c, 36 d, 36 e, 36 f, 36 g, 36 h ja 36 i §
- Perusopetusasetus 18 §
- Lastensuojelulaki 24 §
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996) 31 § 1 ja 2 mom. ja 32 §
- Rikoslaki (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 mom. ja 7 §

Esineiden ja aineiden haltuunottoon liittyvää lainsäädäntöä ja soveltamiskäytäntöä

- Tupakkalaki (549/2016) 74 §
- Huumeainelaki (373/2008) 3 §
- Valtioneuvoston asetus huumeaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (543/2008)
- Rikoslaki 4 luvun 6 §:n 3 mom. ja 7 §
- Apulaisoikeuskanslerin ratkaisu (OKV/427/1/2011)
- Opetushallituksen ja Säteilyturvakeskuksen tiedote laserosoittimien vaaroista 14.12.2012